

การแข่งขันทางธุรกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ : ศึกษากรณีการให้บริการ
โทรศัพท์เคลื่อนที่

นายพิเชษฐ์ อังจันทร์เพ็ญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

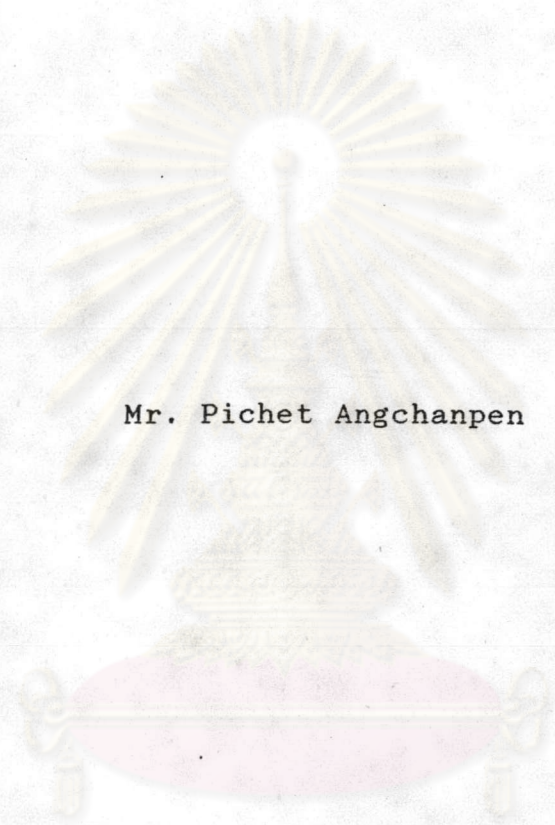
ISBN 974-576-276-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015559

I10303200

THE COMPETITION AMONG PUBLIC ENTERPRISES:
A CASE STUDY OF THE SERVICE OF CELLULAR MOBILE TELEPHONE

Mr. Pichet Angchanpen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
of Public Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-276-8

All rights reserved by Chulalongkorn Graduate School

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การแข่งขันทางธุรกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ : ศึกษากรณีการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

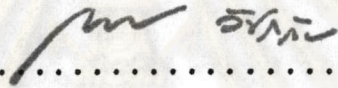
โดย นายพิเชษฐ์ อังจันทร์เพ็ญ

ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์

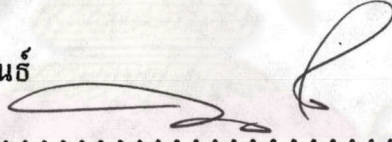
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

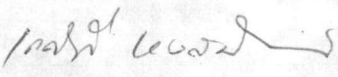

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ทิพัฒน์ ไทยอารี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิสระ สุวรรณบล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ เศรษฐพร คูศรีพิทักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เกกฉิณี หงสนันทน)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ดิ เชษฐ์ อังจันทร์เพ็ญ : การแข่งขันทางธุรกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ : ศึกษากรณีการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (THE COMPETITION AMONG PUBLIC ENTERPRISES : A CASE STUDY OF THE SERVICE OF CELLULAR MOBILE TELEPHONE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. อิศระ สุวรรณผล, อาจารย์ เศรษฐพร คูศิริพิทักษ์, 203 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาเหตุผลในการริเริ่มดำเนินการและขยายโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเซลลูลาร์ขององค์การโทรศัพท์ฯ และการสื่อสารฯ 2. ศึกษาสถานการณ์ของการแข่งขัน การดำเนินกลยุทธ์ และการบริหารการตลาดของทั้งสองรัฐวิสาหกิจ 3. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการแข่งขัน

ผลการวิจัยพบว่า การที่ไม่ได้มีการชำระสะสางกฎหมาย และไม่มีการกำหนดขอบเขตของอำนาจสิทธิขาดระหว่างหน่วยงาน ทำให้เกิดภาวะที่ต่างคนต่างมีอำนาจที่ไม่แบ่งกันชัดเจน และไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดการแข่งขันในสิ่งเดียวกัน การริเริ่มนโยบายให้มีการแข่งขันการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่กำหนดมาจากกระทรวงคมนาคม โดยมีองค์ประกอบอื่นเกี่ยวข้องด้วย คือ หน่วยเหนือ การบริหารงานภายในองค์การ และส่วนงานภาครัฐและภาคเอกชนที่องค์การต้องสัมพันธ์ด้วย สภาพการแข่งขันเป็นไปอย่างรุนแรง เนื่องจาก 1. การแข่งขันทางตรง คือ ด้านเทคนิค ระบบราคา ด้านการตลาด วิธีการลงทุน และฐานะทางการเงิน และ 2. การแข่งขันในทางอ้อม ซึ่งเป็นการให้เอกชนผู้จำหน่ายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นผู้บุกเบิกตลาด การแข่งขันนี้มีทั้งผลดีและผลเสีย ที่มีต่อประชาชนผู้ใช้บริการรัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่ง และประเทศชาติ จุดที่ควรแก้ไขคือการแข่งขันนี้ขาดคุณสมบัติของการแข่งขันสมบูรณ์ เพราะต้นทุนต่อเลขหมายไม่เท่ากัน และยังมีการแทรกแซงทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง แนวโน้มการแข่งขัน จะต้องดำเนินต่อไป เพราะตลาดยังมีความต้องการอีกมาก

จากการคำนวณโดยสมการถดถอยที่ใช้พยากรณ์ความต้องการในตลาดรวมในที่นี่คือ $\ln y = 6.247834 + 0.261740 \ln t$ จากข้อสมมติส่วนแบ่งตลาด ทศท. ต่อ กสท. เป็น 60:40 และสัดส่วน 70:30 ตามลำดับ รูปแบบการแข่งขันจะต้องมี 1. ความยุติธรรมมากขึ้นและ 2. ต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานของรัฐ ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต พิมพ์ อังจันทร์เพ็ญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

PICHET ANGCHANPEN : THE COMPETITION AMONG PUBLIC ENTERPRISES :
A CASE STUDY OF THE SERVICE OF CELLULAR MOBILE TELEPHONE.
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. ISSARA SUWANABOL, Ph. D.
SETHAPORN CUSRIPITUCK, 203 PP.

The objective of this research was 1. to find out the reason to initiate the Cellular Mobile Telephone System (CMTS) of the Telephone Organization of Thailand (TOT) and the Communication Authority of Thailand (CAT), 2. to study the status of competition between TOT - CMTS and CAT - CMTS and their competitive strategy, and 3. to analyze the impact of the competition.

It was found that, there is no law that clearly points out the scope of duty and without authority which each public enterprise has, so the competition in the same activities must be occurred. The CMTS competitive policy formation between the TOT and the CAT was described under the Ministry of Communication (MOC). There are many factors that cause the competitive situation such as the superior bureaus, internal administrative organization, and the interrelationship between public enterprise (PE) and external agencies. The intensive competition depends on 1. direct competition which concluded with technology, marketing-oriented strategy, pricing, investment and financial status, 2. indirect competition which was promulgated in the policy to deregulate the mobile telephone to the private companies. The advantage and disadvantage of competition impact to customers, both PE, and our nation. Lack of the perfect competition is the point that has to be solved due to the unequal unit prices and political intervention. The competition tends to go on because of the increased demand in this service.

By calculating, the power regressive equation $\ln y = 6.247834 + 0.261740 \ln t$, which based on assumption ratio TOT : CAT = 60:40 and 70:30 respectively. The competitive pattern must add 1. justifying the competition, and 2. modifying the government's administrative style in order to solve a fierce intergovernmental competition.

ภาควิชา วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต พิชเชษฐ์ อังจันทร์เพ็ญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล และอาจารย์ เศรษฐพร คุณศรีพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ด้วยดีตลอดมา รวมทั้งคณะกรรมการประสานงานการวางแผนด้านการสื่อสาร และคณะทำงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่เกี่ยวกับงานในโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ นักหนังสือพิมพ์จากสำนักพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ผู้จัดการฝ่ายขายของบริษัทตัวแทนจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ และกลุ่มบุคคลอื่นที่ไม่ได้กล่าวนามานี้นี้อีกมาก

ขอขอบคุณเพื่อนทุกท่านในที่ทำงานที่ให้การกำลังใจและช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดหาข้อมูลและเอกสารประกอบการวิจัย ช่วยเหลือในการเตรียมโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลการพยากรณ์ตลาดในอนาคต และช่วยติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับผู้วิจัยตลอดการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ภรรยาและ บุตรสาว ซึ่งให้การสนับสนุนด้านกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยุวิทยุ
นายพิเชษฐ์ อังจันทร์เพ็ญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1.1	เปรียบเทียบจำนวนเลขหมายที่มีผู้เข้าต่อประชากร 100 คน ในกลุ่มประเทศที่มีผลผลิตมวลรวม ประชาชาติต่อหัว (GNP Per Capita) ใกล้เคียงกับไทย.....	3
ตารางที่ 1.2	เปรียบเทียบจำนวนเลขหมายที่มีผู้เข้าต่อประชากร 100 คน ในกลุ่มประเทศอาเซียน	4
ตารางที่ 2.1	แสดงระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบัน	52
ตารางที่ 3.1	การจำแนกการใช้จ่ายตามประเภทงบประมาณ ...	76
ตารางที่ 3.2	จำแนกประมาณการค่าใช้จ่ายระยะที่ 1	77
ตารางที่ 3.3	จำแนกประมาณการค่าใช้จ่ายแผนงานระยะที่ 2 ..	79
ตารางที่ 3.4	จำแนกประมาณการค่าใช้จ่ายรวม	79
ตารางที่ 3.5	เปรียบเทียบข้อมูลทางเทคนิค และข้อมูลการบริการ ของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระหว่าง ทศท. และ กสท. ในระยะแรก	83
ตารางที่ 3.6	ประมาณการค่าใช้จ่ายลงทุนแผนงานโทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบรังผึ้งของ ทศท.	89
ตารางที่ 3.7	ประมาณการค่าใช้จ่ายลงทุนโครงการขยายพื้นที่ บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของ กสท.	90
ตารางที่ 3.8	แสดงยอดขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของระบบ เอ็น เอ็ม ที (ทศท.) ถึง 31 พฤศจิกายน 2531	94
ตารางที่ 3.9	แสดงยอดขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของระบบแอมส์ (กสท.) ถึงวันที่ 31 พฤศจิกายน 2531	95

ตารางที่ 3.10	แสดงแผนรหัสเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ของประเทศ	103
ตารางที่ 3.11	ข้อมูลทางเทคนิคระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ดิจิทัล ..	107
ตารางที่ 4.1	เปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย และกำไรจากเครื่อง โทรศัพท์เคลื่อนที่ของ ทศท. และ กสท.	123
ตารางที่ 4.2	เปรียบเทียบรายได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่กับทางไกล	
ตารางที่ 4.3	เปรียบเทียบรายได้ต่อปี/เลขหมาย ของโทรศัพท์ ธรรมดา และเคลื่อนที่	125
ตารางที่ 4.4	เปรียบเทียบสัดส่วนประเภทของรายได้ของ โทรศัพท์เคลื่อนที่	126
ตารางที่ 4.5	เปรียบเทียบจำนวนครั้งและจำนวนนาทีการใช้ ต่อเดือน ต่อเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่	126
ตารางที่ 4.6	การใช้จ่ายโฆษณาของแต่ละชื่อยี่ห้อสินค้าในปี 2530 และ 2531	130
ตารางที่ 4.7	เปรียบเทียบวงจรชีวิตของตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ .	138
ตารางผนวก 1	แสดงการสำรวจแนวทางการตลาด	181
ตารางผนวก 2	แสดงรายละเอียดปัญหาบริการและใช้งาน	183
ตารางผนวก 3	แสดงผลการสอบถามที่ผู้เช่าระบุงจังหวัดที่ควร ขยายพื้นที่	184
ตารางผนวก 4	แสดงยอดขายรายเดือนของเครื่องโทรศัพท์ เคลื่อนที่ข่าย ทศท. (ผนวก จ.)	186
ตารางผนวก 5	แสดงยอดขายรายเดือนของเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ ข่าย กสท.	188
ตารางผนวก 6	การพยากรณ์ตลาดในอัตราส่วน ทศท. : กสท. เท่ากับ 60:40 (ผนวก ฉ.)	191
ตารางผนวก 7	การพยากรณ์ตลาดในอัตราส่วน ทศท. : กสท. เท่ากับ 70:30	197

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
รูปที่ 1 โครงสร้างการแบ่งส่วนงานขององค์การโทรศัพท์ฯ (ผนวก ก.)	168
รูปที่ 2 โครงสร้างการแบ่งส่วนงานของการสื่อสารฯ (ผนวก ข.)	169
รูปที่ 3 การเติบโตของตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ และสภาพการตลาด ที่เปลี่ยนไป (ผนวก ง.)	185
รูปที่ 4 การสร้างสมการอธิบายยอดขายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ ของ ทศท. เป็นรายเดือน (ผนวก จ.).....	187
รูปที่ 5 การสร้างสมการอธิบายยอดขายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ ของ กสท. เป็นรายเดือน	189
รูปที่ 6 การสร้างสมการอธิบายยอดขายรวมตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่.	190
รูปที่ 7 การพยากรณ์ตลาดในอัตราส่วน ทศท. : กสท. = 60:40.	196
รูปที่ 8 การพยากรณ์ตลาดในอัตราส่วน ทศท. : กสท. = 70:30.	202

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง-จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
✓ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	6
✓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
✓ สมมติฐานของการวิจัย	8
วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	10
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
นิยามความหมายของศัพท์สำคัญ	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย	14
สรุปและประยุกต์แนวความคิดที่ศึกษา	21
งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	21
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	28
2. ความเป็นมาของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และหน่วยงาน รับผิดชอบ	
บทนำ	29
ประวัติความเป็นมาขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย .	32

	หน้า
ประวัติความเป็นมาของการสื่อสารแห่งประเทศไทย	37
ประวัติกิจการวิทยุคมนาคม	43
ระบบวิทยุโทรศัพท์ในประเทศไทย	45
โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเซลลูลาร์	50
สรุป	59
3. สภาพการแข่งขัน	
บทนำ	60
เหตุผลของการแข่งขัน	60
องค์ประกอบของการแข่งขัน	63
ภาพรวมการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่	71
การดำเนินการตามโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ ทศท.	72
การดำเนินการตามโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ กสท.	80
สถานการณ์ของการแข่งขันในปัจจุบัน	91
สภาพการแข่งขันทางตรง	91
สภาพการแข่งขันทางอ้อม	93
ข้อจำกัดของการแข่งขัน	102
แนวโน้มของการแข่งขัน	105
สรุปสภาพการแข่งขัน	109
4. การวิเคราะห์ผลกระทบของการแข่งขัน	
บทนำ	110
ผลกระทบต่อผู้รับบริการ	110
ผลกระทบต่อรัฐวิสาหกิจทั้งสององค์กร	113
การสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ	113
การวิเคราะห์สถานภาพรายได้และรายจ่าย	121
ผลกระทบต่อผู้แทนจำหน่ายสินค้า	127
ผลกระทบต่อประเทศโดยรวม	140
สรุปผลกระทบในทัศนะของผู้วิจัย	141

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป	145
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	157
ภาคผนวก	167
ประวัติ	203

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย